

debiteuren- en crediteurensaldi. Het bleek ons nog, dat dit laatste nog niet door alle voorstanders van de controle der goederenbeweging wordt erkend. Van de tegenstanders zij hier maar gezegen.

Zooals echter reeds hierboven door ons uiteengezet, hebben wij tenminste de, in de door ons opgeworpen vraag, gestelde principe-kwestie beschouwd als een uiterste consequentie van het, mede door ons, voorgestane systeem ten aanzien der opname van den voorraad.

Door Prof. *Limperc* wordt de kern van de vraag anders gezien dan door ons. Immers, het gaat hier niet in de eerste plaats om het in omloop zijn van valsehe ceelen; dit geval staat gelijk met de kwestie van valsche geld, valsehe wissels, etc. al kan hier de accountantsecontrole nog wel licht verschaffen.

Van meer belang is de vraag, of de accountant verantwoordelijk is voor het ontbreken van goederen, opgeslagen tegen afgifte van ceelen.

Vast staat, dat het veem hiervoor verantwoordelijk is, dat dit een soortgelijke verplichting op zich neemt als b.v. een bank, welke fondsen in open bewaargeving beheert. Een tekort van den opgeslagen voorraad brengt dus met zich een in geld waardeerbare verplichting van het veem, en zonder opname van den voorraad, bij voorkeur zoo kort mogelijk voor of na den balansdatum, gekoppeld aan de controle der goederen-mutaties tot dezen datum, blijft deze verplichting voor den accountant verborgen. De automatische uitoefening der voorraadecontrole door de ceelenhouders onthefte ons niet van de verplichting tot toepassing van dit controlemiddel, evenmin als wij ontheven zijn van de controlewerkzaamheden aan de crediteurenadministratie, uithoofde van het nauwlettend toezicht der crediteuren zelf op de inning van de hun toekomende penningen.

Verder mag niet vergeten worden, dat de opname, ten aanzien van de hierboven uiteengezette verplichting van het veem, het enige middel van onderzoek moge zijn, zij is een aansluitend controlemiddel ter vaststelling van de post „TE VORDEREN HUREN”, waarvoor dient vast te staan, dat alle opgeslagen goederen in de uitstaande ceelenadministratie worden teruggevonden, en, omgekeerd, dat op de uitstaande ceelen geen goederen zijn afgeleverd, welke niet in de opslag- en ceelen-administratie zijn verantwoord; ten aanzien van laatstgenoemden balanspost mag de handteekening van den accountant toch zeker het vertrouwen wekken, dat hij op goede gronden van de juistheid er van overtuigd is.

Het moge juist zijn, dat de goederenvoorraad zelve geen deel uitmaakt van de Jaarrekening, de verplichtingen, welke uit een verschil in dien voorraad voortvloeien, maken hiervan ongetwijfeld wel deel uit, evenals de balansposten, welke aan de grootte van dien voorraad onafscheidelijk verbonden zijn.

S. KONIJN

H. TEN HAVEN

VOORRAADOPNEMING BIJ EEN VEEM

In het Novembernummer van dit Maandblad beantwoordt Prof. *Th. Limperc Jr.* de volgende vraag:

„Heeft de accountant, ingeval hij voor een veembedrijf belast is met de opdracht voor volledige controle, ook de in het veem opgeslagen voorraden, te controleeren, ten einde vast te stellen dat, tegenover de in omloop zijnde ceelen, ook de daarop vermelde hoeveelheden goederen in de veemen zijn opgeslagen? Moet hier ook opname van den goederenvoorraad plaats vinden?”

Met belangstelling heb ik het uitvoerig en helder betoog van Prof. *Limperc* gelezen, hetwelk ik zeker grootendeels kan onderschrijven. Omtrent de door den geachten schrijver getrokken conclusie verschil ik echter met hem van meening, terwijl er ook in het artikel zelf enkele opmerkingen voorkomen, die ik niet tot de mijne kan maken.

Gezien de belangrijkheid van het onderwerp, vind ik het wel gewenscht te dezer plaatse de punten, waarover ik van meening verschil, kenbaar te maken.

Op pagina 157 2de kolom zegt Prof. *Limperc*:

„Van belang is 't intusschen, er op te wijzen, dat 't bij de oplossing van het vraagstuk, waarmede we ons bezig houden, niet gaat om de ontdekking van diefstallen. Ziedaar alweer een vaak voorkomend misverstand. Natuurlijk moet de controle zoodanig zijn, dat zij binnen redelijken tijd tot de ontdekking daarvan leidt. Maar het getuigt van een onjuist inzicht in de beteekenis van en de doelstelling bij de accountants-controle, indien men daarbij de ontdekking van diefstallen op den voorgrond stelt.”

Ik geloof, dat hier dat deel der controle, hetwelk beoogt fraude te constateeren, te veel op den achtergrond wordt geschoven en dat hierin gedeeltelijk de oorzaak schuilt, waardoor ik tot eene andere conclusie ten opzichte der gestelde vraag kom.

Niet dat ik het constateeren van fraude bij het uitoefenen eener regelmatige controle hoofdzakelijk vind, doch ik plaats mij op het standpunt, dat, indien een client ons een opdracht tot volledige controle zijner administratie geeft, hij van ons verwacht, dat wij al die werkzaamheden zullen verrichten, die hij — in verband met de ons verstrekte opdracht — redelijkerwijs van ons zal en mag verlangen.

En daarom moet de controle niet uitsluitend ten doel hebben, om materiaal te verzamelen, teneinde bijv. bedrijfshuishoudkundige adviezen te kunnen geven, die zeker voor het bedrijf van groote waarde zijn en belangrijk finantiëel voordeel kunnen opleveren, maar zij moet evenzeer beoogen, om fraude te kunnen constateeren, welke vaststelling, gezien de daarmede gepaard gaande finantiëele schade, voor onzen cliënt eveneens van groote waarde is. Daarom vind ik beide onderdelen van onze controletaak belangrijk.

En nu stel ik de vraag: „Wanneer van de bij het veem opgeslagen goederen door het personeel hoeveelheden ontvreemd worden, wat is dan daarvan het gevolg voor het veem?” Het antwoord is: „Het veem moet t.z.t. aan den houder van het ceel de waarde der gestolen goederen vergoeden.”

Dit antwoord dwingt ons nu, om onze controle-taak zoodanig uit te oefenen, dat wij dergelijke diefstallen kunnen ontdekken, zoodat bij het opmaken der jaarrekening met het voor het veem bestaande obligo tot het geven van schadevergoeding rekening gehouden kan worden.

En nu geef ik onmiddellijk toe, dat men aan de controle, die derden — in casu de ceelhouders — door het onverwachts opvragen der goederen, uitoefenen, een grooten steun heeft; toch kan deze naar mijne meening niet geheel in de plaats van de door den accountant uit te oefenen controle treden, daar zij ons niet tijdig op het bestaan van genoemd obligo wijst.

Hiervóór heb ik gezegd, dat het veem de waarde der gestolen goederen aan den ceelhouders moet vergoeden en dat deze schuld in de balans van het veem tot uitdrukking zal moeten komen.

Nu zegt Prof. *Limperc* op pag. 157 2de kolom:

„Voorraden noch ceelen hebben iets met de jaarrekening uit te staan.”

Ten opzichte der gestolen goederen vermeen ik reeds het tegendeel bewezen te hebben, doch naast dit punt is er nog eene andere belangrijke factor, waarvoor het noodig is te weten, welke goederen op een zeker tijdstip bij het veem zijn opgeslagen. Deze factor is de post „Nog te ontvangen huren”, waarmede

men bij het opmaken der balans rekening moet houden. En nu vraag ik mij af: „hoe kan de accountant dezen post certificeeren, indien hij niet tevens de *goederenbeweging* heeft gecontroleerd?”

Daarom mag men m.i. bij de controle van een dergelijk bedrijf nooit afstand doen van het recht tot controleering der *goederenbeweging*. Laat men dit vallen, dan boet de waarde, die men aan onze handteekening kan stellen (gezien de belangrijkheid van den post „Ontvangen huren” op de jaarrekening) sterk in.

Voorts zegt Prof. *Limperg* op pag. 157 2de kolom: „eenig verband tusschen de goederenbeweging en de administratie van het bedrijf bestaat er niet”. Ik geef toe, dat er bij een veem tusschen de goederenbeweging en de administratie niet dat verband bestaat, hetwelk zich in den goederenhandel voordoet.

Toch zie ik bij een veem een verband van anderen aard en wel het volgende. Iedere verandering, die zich in de opgeslagen goederen voordoet, hetzij eene toeneming, hetzij eene afnemening, heeft ten gevolge, dat derden voor kosten en/of huur belast moeten worden.

Uit voorstaande beschouwing volgt, dat, indien de accountant zijne taak bij de ter sprake gebrachte controle naar behooren wil verrichten, hij die op de goederenbeweging in zijne werkzaamheden dient te betrekken en zich ook periodiek van de aanwezigheid der opgeslagen goederen dient te overtuigen. Worden deze werkzaamheden geheel of ten deele nagelaten, dan zal hij zulks in zijne af te geven verklaring dienen te vermelden.

Ten opzichte van de controle op de goederenbeweging heb ik hiervoor reeds vermeld, dat de accountant deze steeds moet verrichten.

Daarentegen acht ik het voor hem practisch onmogelijk, om bij een veem van grooten omvang alle opgeslagen goederen regelmatig te inventariseeren, ten einde vast te stellen of de aanwezig bevonden hoeveelheden stemmen met de hoeveelheden, welke zich volgens de ceelen onder berusting van het veem moeten bevinden.

Bij het uitvoeren dezer controle zal men tot de ontdekking komen, dat de met deze werkzaamheden gepaard gaande onkosten en de bedrijfsstoring, die zij veroorzaken, zoo belangrijk zijn, dat men van dat deel der controletaak voor een groot deel afstand zal moeten doen. Ik ben er ook van overtuigd, dat de opdrachtgever op zijn beurt deze kosten en de nadelen der bedrijfsstoring zal stellen tegenover de vermoedelijke schade, die hij door fraude van zijn personeel kan lijden en daarom o.a. zal steunen op de niet te onderschatten controle, welke door de houders der ceelen automatisch wordt uitgeoefend.

Daarnaast zal men een systeem van interne controle moeten ontwerpen, hetwelk den accountant de zekerheid kan verschaffen, dat van de opgeslagen goederen geen hoeveelheden ontvreemd kunnen worden, welk systeem dan gedeeltelijk in de plaats treedt van de inventarisatie door den accountant van *alle* opgeslagen goederen.

Bovendien kan de accountant zich nog door middel van een doordacht systeem van steekproeven (daarom sprak ik hiervoor van „gedeeltelijk in de plaats treden”) van de aanwezigheid van verschillende partijen — en hiertoe reken ik in de eerste plaats die, welke betrekking hebben op oude ceelen — overtuigen.

Ook zal hij natuurlijk moeten nagaan of het systeem van interne controle naar behooren wordt toegepast.

JOH. M. SCHOLS

LITERATUUR

Red. G. J. JACOBS en J. KOSTER

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

INDUSTRIAL CONTROL

Een der vragen, welke bij de organisatie van het moderne industrieel bedrijf van veel beteekenis zijn, betreft de maatregelen welke getroffen moeten worden, opdat de leidende personen ten allen tijde de overzichten kunnen krijgen, die noodig zijn om hen in staat te stellen een beslissing te nemen over zaken, welke een onmiddellijke kennis vereischen van de positie van het bedrijf op een gegeven moment, zooals bijv. den levertijd bij het aanvaarden van opdrachten in acht te nemen. De vakliteratuur geeft op dit gebied nog slechts schaarsche inlichtingen. Het is de bedoeling van dit opstel de aandacht te vestigen op een boek, speciaal aan dit onderwerp gewijd, namelijk *Industrial Control* door *F. M. Lawson* in 1920 te Londen verschenen. De bespreking van dit boek in deze rubriek achten wij niet alleen de moeite waard, omdat het een leemte in de literatuur op waarlijk verdienstelijke wijze aanvult, doch ook om de zeer bijzondere wijze waarop de schrijver zijn stof behandelt. Die behandelingswijze wijkt geheel af van wat wij gewoonlijk in werken, welke zich met organisatorische vraagstukken bezighouden, aantreffen. De schrijver baseert namelijk zijn geheele betoog op een reeks begrippen, axioma's en wetten, welke in het eerste hoofdstuk worden ontwikkeld en toegelicht. Deze indeeling der stof komt geheel overeen met die, welke wij bij de exacte wetenschappen aantreffen, zooals ook in het boek zelf is aangegeven, waarin een parallel wordt getrokken tusschen de definities der Euclidische meetkunde en die welke door *Lawson* worden ontwikkeld.

De indeeling van het boek is als volgt: na een uiteenzetting van de begrippen, axioma's en wetten, welke bij het organisatievraagstuk in het oog moeten worden gehouden, wordt de oplossing van het probleem aan de hand van een reeks voorbeelden toegelicht en in ieder bijzonder geval aangetoond, dat de toepassing der grondbeginselen tot een bevredigende oplossing leidde. Men moge over de ontwikkelde begrippen een al dan niet afwijkende meening hebben, toegegeven zal moeten worden, dat een dergelijke behandelingswijze op wetenschappelijken grondslag, waarbij eerst de principes worden vastgesteld, om daarna deze uit te werken in toepassingen, veel aantrekkelijker heeft.

Zij dwingt den student tot onderzoek van het hoe en waarom van iedere handeling en zal hem uiteraard weerhouden om „schablonenmatig” te werk te gaan.

Teneinde den lezer in staat te stellen zich een denkbeeld te vormen omtrent den inhoud van het eerste hoofdstuk geven wij dezen hier samengevat weer.

Definitions

1. Direction is a line, whose position is known.
2. Control is a point, whose position is known, which decides direction.
3. Light is that which overcomes darkness.

Axioms

- A. To direct, the position of the line must be known.